

УДК 94:327(477.82-25)"1429"

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-8>**Галина МАЛЕОНЧУК,***orcid.org/0000-0001-5078-4622*

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії України та археології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *maleonchuk.galyna@vnu.edu.ua*

З'ІЗД ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОНАРХІВ У ЛУЦЬКУ 1429 РОКУ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

У статті проаналізовано з'їзд європейських монархів у Луцьку у 1429 році, що став знаковою подією в історії середньовічної Європи. Причинами його реалізації стало намагання вирішити волоське, ганзейське, чеське, тобто гуситське питання, на з'їзді шлося про створення антитурецької коаліції, релігійні та інші проблеми, зокрема про правила торгівлі, податки, судноплавство у Балтійському морі. Найдискусійнішим питанням виявилась можливість коронування Вітовта, Великого князя Литовського, ініційована правителем Священної Римської імперії Сигізмундом, і яку активно заперечувала польська делегація на чолі з польським королем Владиславом Ягайлом. На з'їзді були присутні також інші монархи та їх представники: король норвезький, данський і шведський Ерік, магістр Інфляндського Ордену Зіґґфрід Ландорф Шпанхайм зі своїми лицарями, Командор Балгі з Тевтонського Ордену, посланець Папи Римського – легат Андрій Домінікан, послы візантійського імператора Іоанна VIII, Великого князя Василя II Васильовича та митрополит Фотій, керівники Московського князівства та степових державних утворень – татарські хани Перекопської, Донської, Волзької орд. У статті акцентовано увагу на трактуванні важливості проведення середньовічного форуму для змін політичної ситуації у тогочасній Центральній та Східній Європі. Звернено увагу на джерела до вивчення та стан дослідження луцького з'їзду в українській історіографії. Оскільки, у травні 2025 року було прийнято постанову Верховної Ради України «Про відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку», де визначені основні рекомендації щодо організації заходів для поширення інформації щодо цієї події, у статті висвітлено уже реалізовані проекти та перспективи у цій справі органів влади та самоврядування в Луцьку. Популяризація з'їзду монархів 1429 року на міжнародному, всеукраїнському та локальному рівнях є підтвердженням українського цивілізаційного вибору – бути частиною Об'єднаної Європи, із курсом на євроінтеграцію та подальше поглиблення співпраці з Європейським Союзом.

Ключові слова: Луцьк, з'їзд європейських монархів, Вітовт, коронація.

Halyna MALEONCHUK,*orcid.org/0000-0001-5078-4622*

Candidate of Historical Sciences,

Associate Professor at the Department of History of Ukraine and Archeology

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) *maleonchuk.galyna@vnu.edu.ua*

CONGRESS OF EUROPEAN MONARCHS IN LUTSK IN 1429: HISTORY, MODERN INTERPRETATIONS AND POPULARIZATION

The article examines the Congress of European monarchs in Lutsk in 1429, marking a significant event in European history. The reasons for its implementation were an attempt to resolve the Wallachian, Hanseatic, and Czech, i.e., Hussite issues; the congress discussed the formation of an anti-Turkish coalition, religious and other problems, including trade regulations, taxation, and shipping in the Baltic Sea. One of the most controversial issues was the proposal to crown Vytautas, the Grand Duke of Lithuania. This initiative was led by Sigismund, the ruler of the Holy Roman Empire, and faced strong opposition from the Polish delegation headed by King Władysław Jagiello. Several monarchs and their representatives were present at the congress, including the king of Norway, Denmark, and Sweden Eric, the Master of the Inland Order, Siegfried Landorf Spanheim, along with his knights; Commander Balgi of the Teutonic Order; and the envoy of the Pope, Legate Andrei Dominican. Additionally, ambassadors from the Byzantine Emperor John VIII, the Grand Duke of Moscow Vasily II Vasilyevich, and Metropolitan Photius attended. Representatives from the various steppe state formations, including the Tatar khans of the Perekop, Don, and Volga hordes, were also present. The focus is on interpreting the importance of hosting a medieval forum to change the political situation in Central and Eastern Europe during that period. Attention is drawn to the available sources for study and reviews the current state of research regarding the Lutsk Congress in Ukrainian historiography. In May 2025, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted a resolution titled "On the Celebration of the 600th Anniversary of the Congress of Monarchs of European States in Lutsk". This resolution outlines key recommendations for organizing events to promote awareness of the anniversary. This article highlights the projects that have already been implemented, as well as the prospects for future initiatives by local authorities and self-government bodies in Lutsk. The effort to popularize the Congress of Monarchs of 1429 at international, national, and local levels reflects Ukraine's commitment to its civilizational choice – to be part of a united Europe, with a focus on European integration and strengthening cooperation with the European Union.

Key words: Lutsk, Congress of European Monarchs, Vytautas, coronation.

Постановка проблеми. У зв'язку з прийняттям постанови Верховної Ради України «Про відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку» у травні 2025 року зростає зацікавленість у дослідженні історії та необхідності популяризації події, яка відбулась 1429 року у Луцьку, і була одним із перших європейських самітів.

Аналіз досліджень. Темі з'їзду європейських монархів у Луцьку присвячено чимало праць (Грушевський М. (Грушевський, 1955), Дублянський А. (Дублянський, 1934), Колосок Б., Метельницький Р. (Колосок, Метельницький, 1990), Троневиц П. (Троневиц, 2003), Садовнік Т., Бірюліна О., Баран В. (Садовнік та ін., 2005), Терський С. (Терський, 2006), Ніколаєва Н. (Ніколаєва, 2012), Шабала Б. (Шабала, 2016), Бондаренко Г., Гулько Г., Дем'янюк О. (Бондаренко та ін., 2019), Білик В. (Білик, 2019), Пришляк В. (Пришляк, 2024)). Вагомі напрацювання опубліковані за результатами трьох міжнародних наукових, історико-красознавчих конференцій, присвячених 570-й та 575-й, 580-й річницям з'їзду (Матеріали, 2007).

Метою статті є висвітлення, на основі аналізу джерел та опублікованих наукових досліджень, причин проведення луцького з'їзду 1429 року, питань, які на ньому розглядалися та результативність зустрічі європейських монархів, а також простежити процес підготовки до відзначення 600-річчя з'їзду на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Виклад основного матеріалу. Причин проведення з'їзду європейських монархів у Луцьку 1429 року було кілька. Перша з них, і найбільш обговорювана, це питання коронації Вітовта, Великого князя Литовського. За умовами Кревської унії 1385 року передбачалось в майбутньому приєднання земель Великого князівства Литовського до Польського королівства, яким правив двоюрідний брат Вітовта – Ягайло. Станом на час проведення монаршого форуму, Вітовт був дуже впливовим і прославився як один з переможців у Грюнвальдській битві 1410 року, що підсилювало його амбіції до управління суверенним князівством (Ніколаєва, 2012: 42). Його плани підтримав майбутній імператор Священної Римської імперії, а на той час король угорський, німецький та чеський – Сигізмунд I Люксембург, що мав свої інтереси щодо коронування Вітовта (Пришляк, 2024: 109). Це стало другою причиною для з'їзду. У Чехії, на початку XV ст. розгорівся опозиційний рух, очолюваний професором Празького університету Яном Гусом. Його страта 1415 року призвела до початку гуситських війн. Сигізмунда, обраного 1419 року королем Чехії, у 1421 році чеський сейм

позбавив корони. Частина гуситів наполягала на запрошенні на чеський престол спочатку Ягайла, а потім і Вітовта. Тому пропозиція Сигізмунда щодо коронації Великого литовського князя виглядала як план відвернення уваги Вітовта від чеської корони. Намагання зберегти свій вплив у Чехії спонукало Сигізмунда прибути до Луцька (Білик, 2019: 8). Крім того, були нерозв'язаними багато складних політичних та економічних питань, які назріли на той час в Центральній та Східній Європі: стосунки з турками, питання щодо поширення діяльності католицької церкви, різні торговельні питання тощо. Очевидно, середньовічні монархи були об'єктивно зацікавлені в організації особистої зустрічі (Ніколаєва, 2012: 43).

Про перебіг з'їзду та його гостей можна довідатись із «Щорічників чи хронік славного королівства Польського» Яна Длугоша (Длугош, 2009), секретаря краківського єпископа Збігнева Олесницького, що був присутнім у Луцьку 1429 року. Події з'їзду описані також у «Літописі польському, литовському, жмудському і всієї Руси» Мацея Стрийковського (Стрийковський, 2001), «Хроніці європейської Сарматії» Алессандро Гваньїні (Гваньїні, 2007).

Місце зустрічі обирав Вітовт, який на той час провів її у його державі, в найбільш підготовленій резиденції – в Луцькому замку. З'їзд тривав весь січень 1429 року. Назва цього форуму – Луцький з'їзд монархів – усталилась в літературі ще у XIX ст., тепер її використовують як впізнану. В оригінальному листуванні правителів, яке дійшло до нас латинською і старо-німецькою мовами, уживали терміни «зустріч», «особиста зустріч, з послами» (Зейлик, 2025). Луцьк став місцем проведення через його зручне розташування та статус потужного політичного, культурного та ремісничо-торгівельного центру у середньовічній Європі. Для максимальної зручності іменитих монархів підготували розкішні палати в князівському палаці у Верхньому й Окольному замках, будинках луцьких міщан і мешканців тодішніх передмість – Гнідави та Красного, а також, можливо, околиць Лучеська – Жидичина та Ківерець. (Пришляк, 2024: 110).

Господарем з'їзду був Вітовт в оточенні вірних собі панів, маршалка Яна Гаштольда, маршалка литовського Румпольда, Семена Гольшанського, дипломата Миколи Малдрика і писаря Миколи Цибульки. Місцеву титуловану еліту представляли литовські і руські князівські роди Гольшанських, Острозьких, Сангушків, Чорторийських, Друцьких, Курцевичів і Четвертинських (Садовнік та ін., 2005: 20).

Першим на зустріч прибув польський король Ягайло Владислав з дружиною Софією, малолітніми синами, сини Земовіта III Старого – Януш, Земовіт і Генрик, князі мазовецькі, лігницькі, брест-куявські, поморські; сенатор Войцех Ястрембець, архієпископ гнєзненський Збігнів Олесницький, архієпископ краківський Ян Тарновський, воєвода краківський та ін.

Двір німецького цісаря і угорського короля Сигізмунда з його дружиною барбарою Цілескою, окрім численних німецьких князівських і графських родин, поповнився угорськими, хорватським, чеськими і австрійськими представниками. Від Тевтонського ордену прибув командор Балгі. Магістр Інфляндського Ордену Зігфрід ландорф фон Спанхейм прибув особисто в супроводі великого почту. Папа Римський скерував до Луцька свого посланця – легата Андрія Домініканина. Візантійський імператор Іоан VIII Палеолог теж вислав своїх послів. Учасниками зустрічі стали датський король Ерік VII та воєвода Ілля, син молдавського воєводи Олександра Доброго, чотирнадцятирічний князь московський Василь II Васильович, онук Вітовта, якого супроводжував духівник – митрополит Фотій. З Московії були приїхали і інші князі, в тому числі васали Вітовта. До Луцька прибули і татарські хани Перекопської, Донської і Волзької ордам (Садовнік та ін., 2005: 21–23).

В очікуванні переговорів, гості розважались «Вітовт щедро частував усіх удосталь з величезними витратами, про що пишуть усі літописці [...] Щодня витрачалося (розходилося) 700 бочок меду, крім вина, малмазії, пива й інших напоїв, 700 волів і ялівків, 1400 овець, по 100 зубрів, лосів, диких кабанів, крім інших, потрібних для готування приправ» (Стрийковський, 2011: 658). Існує думка, що загалом на з'їзд прибуло 15 тис. гостей, хоча зараз це число вважається перебільшеним (Шабала, 2016: 104; Мазур, 2007: 20).

Фактично на з'їзді головував Сигізмунд. Першим обговореним питанням було Молдовського князівства. Сигізмунд запропонувала його поділ між Польським королівством та Великим князівством Литовським, причиною цього стало невиконання ним угоди 1412 року про боротьбу з турками (Садовнік та ін., 2005: 24). Ще одна ідея, озвучена в Луцьку – створення широкої антитурецької коаліції. Поляки відповіли, що мають з турками приязні стосунки, але за умови формування такої коаліції з інших християнських держав, Ягайло міг теж її підтримати. Релігійне питання було запропоноване до розгляду, але лишилось без дискусії. Активніше обговорювались економічні про-

блеми, зокрема торгівлі, податків, сутички Данії з містами німецької Ганзи, про судноплавство в Балтії (Садовнік та ін., 2005: 25).

Найбільш повно в джерелах висвітлено дискусії довкола справи коронації Вітовта. 1429 року у Луцьку польська делегація вважала надання корони Великому князю Литовському неправомірним, чітко висловила свою позицію та покинула місто достроково. Коронацію Вітовта та його молодшої дружини Юліанії Гольшанської у Вільні таки запланували на вересень 1430 р. Канцелярія Сигізмунда підготувала коронаційні акти, де Велике князівство Литовське проголошувалось королівством. Однак, через втручання поляків коронування не відбулося, а у жовтні 1430 року Вітовт помер (Пришляк, 2024: 112; Шабала, 2016: 105–106).

Таким чином, поки не виявлені джерела щодо ухвалення рішень з питань, які обговорювались на з'їзді у Луцьку 1429 року. Попри це, історики сходяться на думці, що ці події залишили важливий слід в історії, однак мали незначну політичну результативність (Грушевський, 1955: 155; Садовнік та ін., 2005: 29; Ніколаєва, 2012: 45; Пришляк, 2024: 113). Подальші дослідження і віднайдення нових джерел до історії з'їзду можуть змінити ці висновки.

Важливість з'їзду європейських монархів у Луцьку 1429 року для української громадськості засвідчує прийнята 13 травня 2025 року Верховною Радою України постанови «Про відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку». Її текст містить ряд рекомендацій органам влади та місцевого самоврядування, освітнім інституціям щодо проведення різних заходів, присвячених з'їзду. Зокрема, Кабінету Міністрів України доручено утворити організаційний комітет із підготовки та відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку, визначивши його співголовами Голову Верховної Ради України та Прем'єр-міністра України та включивши до його складу вчених, народних депутатів України, представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, територіальних громад, громадських об'єднань; розробити та затвердити план заходів щодо підготовки та відзначення на державному рівні 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку, передбачивши у проєктах законів про Державний бюджет України на 2026–2029 роки кошти на фінансове та матеріально-технічне забезпечення цих заходів. План заходів має включати затвердження програм співробітництва Кабінету Міністрів України та Європейської Комісії. У постанові йшлося і про

здійснення у 2026–2029 роках за рахунок видатків Державного бюджету України реставрації та невідкладних аварійно-відновлювальних робіт Луцького замку як пам'ятки архітектури національного значення (охоронний номер 030106, місто Луцьк, вулиця Кафедральна, 1а) (Постанова, 2025).

Міністерству культури та стратегічних комунікацій України Верховна рада України рекомендувала забезпечити проведення у містах Києві, Луцьку та інших населених пунктах у закладах культури тематичних виставок, лекцій, вечорів, мистецьких конкурсів, святкових концертів, присвячених 600-річчю з'їзду монархів держав Європи у Луцьку, заходів за участю представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, духовенства, громадськості, іноземних держав, міжнародних організацій.

Ряд заходів мають організувати Міністерством освіти і науки України, Національною академією наук України, Волинським національним університетом імені Лесі Українки. Серед них проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, присвячених 600-річчю з'їзду монархів держав Європи у Луцьку, зокрема сприяти організації міжнародного форуму в 2029 році; проведення інформаційної кампанії з поширення інформації про події з'їзду монархів держав Європи у Луцьку 1429 року, зокрема здійснити у закладах загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти для учнів, студентів, слухачів, інших здобувачів освіти, а також у військових частинах для військовослужбовців тематичні заходи – онлайн-лекторії, семінари тощо, присвячені цій історичній події загальноєвропейського значення; провести серед учнів, студентів та педагогічних працівників всеукраїнський конкурс науково-дослідних робіт, присвячений з'їзду монархів держав Європи у Луцьку 1429 року та дипломатичному і політичному значенню цієї історичної події (Постанова, 2025).

На міжнародному рівні забезпечити відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку має Міністерство закордонних справ України, що повинно передбачити здійснення заходів у державах – членах Європейського Союзу, поширювати інформаційні матеріали для задоволення потреб українців, які проживають за кордоном. Через Український інститут передбачається здійснити заходи з популяризації з'їзду монархів держав Європи у Луцьку 1429 року серед закордонних аудиторій, забезпечити представлення дипломатичної та культурної спадщини

України у міжнародних дипломатичному, культурному, освітньому, науковому середовищах. Міністерству закордонних справ постановою рекомендовано подати пропозиції щодо включення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку до Календаря пам'ятних дат, до відзначення яких ЮНЕСКО приєднуватиметься протягом 2028–2029 років (Постанова, 2025).

До відзначення на державному рівні 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку долучено також Волинську обласну державну адміністрацію, Волинську обласну раду, Луцьку міську раду, які вже створили власні організаційні комітети, а також мають вжити заходів щодо спорудження у місті Луцьку пам'ятного знака та інших форм ознакування, присвячених 600-річчю з'їзду монархів держав Європи, який там відбувся; забезпечити розроблення та реалізацію регіональних планів заходів, передбачивши, зокрема, заходи з утримання у належному стані Луцького замку, проведення відповідних археологічних і реставраційних робіт, дослідницької та просвітницької діяльності.

Через Державний комітет телебачення і радіомовлення України планується створення тематичних теле- і радіопередач, присвячених 600-річчю з'їзду монархів держав Європи у Луцьку, та висвітлення державними медіа заходів, що проводитимуться у зв'язку з відзначенням цієї події (Постанова, 2025).

У межах підготовки до відзначення 600-річчя з'їзду європейських монархів у Луцьку компанія «Ukrainian Puzzles» у співпраці з управлінням туризму та промоції міста Луцької міської ради випустила пазли, присвячені цій події. На них зображено картину українського художника-баталіста Артура Орльонова «З'їзд європейських монархів у Луцьку» (Продовжуємо популяризувати, 2025).

Луцька міська рада розробила промоційну продукцію, присвячену з'їзду, що включає логотип, конверт, марку, блокнот, щоденник, екторбу, чашку, медаль датовану, медаль «універсальну», значок, футболку (З'їзд, 2025).

30 червня 2025 року у Луцькому замку волинські посадовці обговорили із молоддю майбутнє відзначення 600-річчя з'їзду європейських монархів. Представники близько двадцяти молодіжних рад мали змогу висловити ідеї заходів, що увійдуть у програму дійства. До обговорення долучилися голова Волинської ОВА Іван Рудницький, міський голова Луцька Ігор Поліщук, народна депутатка України Ірина Констанкевич, заступник голови ОВА Тарас Шкітер (Климчук, 2025).

Висновки. З'їзд європейських монархів у Луцьку 1429 року безсумніву мав важливе значення в історії середньовічної Європи, розвитку дипломатії та мирного вирішення питань політичної, економічної та культурної сфер. Проведення такого масштабного за своїм представництвом форуму в Луцьку засвідчує вагомий статус міста на теренах Східної Європи

та для земель Великого князівства Литовського. Відзначення на міжнародному, всеукраїнському та локальному рівнях 600-річчя з'їзду європейських монархів 1429 року, відповідно до постанови Верховної Ради України, стане прикладом популяризації минувшини нашої держави у світі та ще одним підтвердженням прагнення України до євроінтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик В. Луцький з'їзд європейських монархів 1429 року: розвиток середньовічної дипломатії. *Старий Луцьк. Науково-інформаційний збірник*. 2019. Вип. XV. С. 5–14.
2. Бондаренко Г., Гулько Г. Середньовічний Луцьк у «Хроніці європейської Сарматії» О. Гваньїні. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2019. Чис. 21. С. 72–79.
3. Бондаренко Г., Гулько Г., Дем'янюк О. З'їзд монархів європейської середньовічної цивілізації у Луцьку в історії та культурі. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2019. Вип. 20. С. 28–35.
4. Гваньїні О. Хроніка європейської Сарматії / Відп. ред. В. А. Смолій; Упорядк. та переклад з польської о. Юрія Мицика. Національний університет «Києво-Могилянська академія»; НАН України. Інститут історії України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Державний комітет архівів України; Українсько-канадський дослідно-документаційний центр. Київ: Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2007. 1006 с.
5. Грушевський М. С. Історія України-Руси. Т. 4. Нью-Йорк, 1955. 538 с.
6. Дублянський А. Луцьк. Історичний нарис з передмовою автора й ілюстраціями. Луцьк, 1934. 32 с.
7. З'їзд європейських монархів у Луцьку в 1429 році. Матеріали I та II міжнародних наукових, історико-краєзнавчих конференцій, присвячених 570-й та 575-й річницям з'їзду / Авт.-упор. Г.Марчук. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2007. 82 с.
8. Зейлик О. Уся правда про Луцький з'їзд монархів (інтерв'ю з історикинею). Конкурент, 2025. URL: <https://konkurent.ua/publication/155880/usa-pravda-pro-lutskiy-zizd-monarhiv-intervu-z-istorikineu/> (дата звернення: 23.07.2025)
9. З'їзд європейських монархів. Logobook. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/i/uv/qucd4h3uy6ubhm4g354s3vpqziaucuvi.pdf> (дата звернення: 21.07.2025)
10. Климчук Д. Підготовка почалася: у Луцькому замку молодь і посадовці говорили про відзначення 600-річчя з'їзду монархів. Фото. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/pidhotovka-pochalasia-u-lutskomu-zamku-molod-i-posadovtsi-hovorylyu-pro/> (дата звернення: 23.07.2025)
11. Колосок Б., Метельницький Р. Луцьк: історико-архітектурний нарис. Київ, 1990. 192 с.
12. Мазур О. «Зміїний» дар імператора Сигізмунда Люксембурзького князеві Вітаутасові Кейстутовичу: антураж, знаки етикету, церемонії та святковий побут під час луцького зїзду монархів 1429 року. *З'їзд європейських монархів у Луцьку 1429 року: Матеріали III міжнародної наукової, історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 580-й річниці з'їзду* / Авт.-упор. Г.Марчук. Луцьк: ПДВ «Твердиня», 2007. С. 19–25.
13. Матеріали III міжнародної наукової, історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 580-й річниці з'їзду / Авт.-упор. Г.Марчук. Луцьк: ПДВ «Твердиня», 2007. 82 с.
14. Ніколаєва Н. Проведення європейського з'їзду монархів у Луцьку в січні 1429 року. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія* / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ: ВПЦ «Київський університет», Вип. 109.2012. С. 42–45.
15. Постанова Верховної Ради України «Про відзначення 600-річчя з'їзду монархів держав Європи у Луцьку» № 4429-IX від 13 травня 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4429-20#Text> (дата звернення: 20.07.2025)
16. Пришляк В. Луцький з'їзд 1429 р. *Історія Волині. Вид. 2ге, змін. і доп.* / наук. редактор, керівник автор. колективу М. М. Кучерепа; авт. кол.: В. А. Білик, Г.В.Бондаренко, В. І. Бортніков та ін.; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Надтир'я, 2024. С. 108–113.
17. Продовжуємо популяризувати з'їзд європейських монархів у Луцьку 1429 року. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/prodovzhuiemo-populiaryzuvaty-z-izd-ievropeiskykh-monarkhiv-u-lutsku-1429-roku> (дата звернення: 21.07.2025)
18. Садовнік Т., Бірюліна О., Баран В. Європейський з'їзд 1429 року в Луцьку. Луцьк: МП Зоря, 2005. 32 с.
19. Стрийковський М. Літопис польський, литовський, жмудський і всієї Руси / пер. з пол. Р. Івасів, В. Пена; з лат. І. Козовик, Р. Паранько; відп. ред. О. Купчинський. Львів, 2011. 1075 с. (Серія «НТШ. Історичні джерела», т. 10)
20. Терський С. Лучеськ X – XV ст. Львів: Львівська політехніка, 2006. 252 с.
21. Троневиц П. Волинь у сутінках української історії XIV – XVI ст. Луцьк: Християнське життя. 2003. 112 с.
22. Шабала Б. З'їзд європейських монархів у Луцьку та справа коронації Вітовта в 1429–1430 рр. *Літопис Волині*. 2016. Чис. 16. С. 104–107.
23. Długosz J. Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego. Ks. 11, 1413–1430. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. 367 s.

REFERENCES

1. Bilyk V. (2019). Lutskiy z'izd yevropeiskykh monarkhiv 1429 roku: rozvytok serednovichnoi dyplomatii [The Congress of European Monarchs in Lutsk in 1429: the development of medieval diplomacy]. *Staryi Lutsk. Naukovo-informatsiyni zbirnyk*. Vyp. XV. S. 5–14. [in Ukrainian].

2. Bondarenko H., Hulko H. (2019). Serednovichnyi Lutsk u «Khronitsi yevropeiskoi Sarmatii» O. Hvanini. [Medieval Lutsk in O. Gvagnini's «Chronicle of European Sarmatia»]. Litopys Volyni. Vseukrainskyi naukovi chasopys. Chys. 21. S. 72–79. [in Ukrainian].
3. Bondarenko H., Hulko H., Demianiuk O. (2019). Z'їzd monarkhiv yevropeiskoi serednovichnoi tsyvilizatsii u Lutsku v istorii ta kulturi. [The Congress of Monarchs of European Medieval Civilisation in Lutsk in History and Culture.]. Litopys Volyni. Vseukrainskyi naukovi chasopys. Vyp. 20. S. 28–35. [in Ukrainian].
4. Hvanini O. (2007). Khronika yevropeiskoi Sarmatii [Chronicle of European Sarmatia] / Vidp. red. V. A. Smolii; Uporiadk. ta pereklad z polskoi o. Yurii Mytsyka. Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademii»; NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy, Instytut ukrainskoi arkhieohrafi ta dzhereloznavstva im. M. S. Hrushevskoho; Derzhavnyi komitet arkhiviv Ukrainy; Ukrainsko-kanadskyi doslidcho-dokumentatsiinyi tsentr. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-mohylianska akademii». 1006 s. [in Ukrainian].
5. Hrushevskyi M. S. (1955). Istoriia Ukrainy-Rusy [History of Ukraine-Rus]. T. 4. Niu-York. 538 s. [in Ukrainian].
6. Dublianskyi A. (1934). Lutsk. Istorychni narys z peredmovoio avtora y iliustratsiiamy [Lutsk. Historical essay with author's preface and illustrations]. Lutsk. 32 s. [in Ukrainian].
7. Z'їzd yevropeiskikh monarkhiv u Lutsku v 1429 rotsi [The Congress of European Monarchs in Lutsk in 1429] (2007). Materialy I ta II mizhnarodnykh naukovykh, istoryko-kraieznavchykh konferentsii, prysviachenykh 570-y ta 575-y richnytsiam z'їzdu /Avt.-upor. H. Marchuk. Lutsk: PVD «Tverdnyia». 82 s. [in Ukrainian].
8. Zeilyk O. (2025). Usia pravda pro Lutskyi zizd monarkhiv (interviu z istorikyneiu) [The whole truth about the Lutsk Congress of Monarchs (interview with a historian)]. Konkurent, 2025. URL: <https://konkurent.ua/publication/155880/usiya-pravda-pro-lutskiy-zizd-monarkhiv-interviu-z-istorikineiu/> (data zvernennia: 23.07.2025) [in Ukrainian].
9. Z'їzd yevropeiskikh monarkhiv [Congress of European monarchs]. Logobook. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/i/uv/qucd4h3uy6ubhm4g354s3vpqziaucuvi.pdf> (data zvernennia: 21.07.2025) [in Ukrainian].
10. Klymchuk D. (2025). Pidhotovka pochalasia: u Lutskom zamku molod i posadovtsi hovoryly pro vidznachennia 600-richchia zizdu monarkhiv. Foto. [Preparations have begun: young people and officials gathered at Lutsk Castle to discuss celebrations for the 600th anniversary of the Congress of Monarchs. Photo]. URL: <https://www.volynnews.com/news/all/pidhotovka-pochalasia-u-lutskom-zamku-molod-i-posadovtsi-hovoryly-pro/> (data zvernennia: 23.07.2025) [in Ukrainian].
11. Kolosok B., Metelnyskyi R. (1990). Lutsk: istoryko-arkhitekturni narys. [Lutsk: historical and architectural sketch]. Kyiv. 192 s. [in Ukrainian].
12. Mazur O. (2007). «Zmiinyi» dar imperatora Syhizmunda Liuksemburzhskoho kniazevi Vitautasovi Keistutovychu: anturazh, znaky etyketu, tseremonii ta sviatkovyi pobut pid chas lutskoho zizdu monarkhiv 1429 roku. [The «serpent» gift from Emperor Sigismund of Luxembourg to Prince Vytautas Keistutovich: entourage, etiquette, ceremonies and festive life during the 1429 Congress of Monarchs in Lutsk]. Z'їzd yevropeiskikh monarkhiv u Lutsku 1429 roku: Materialy III mizhnarodnoi naukovoï, istoryko-kraieznavchoï konferentsii, prysviachenoï 580-y richnytsi z'їzdu / Avt.-upor. H. Marchuk. Lutsk: PDV «Tverdnyia». S. 19–25. [in Ukrainian].
13. Materialy III mizhnarodnoi naukovoï, istoryko-kraieznavchoï konferentsii, prysviachenoï 580-y richnytsi z'їzdu [Materials from the Third International Scientific, Historical and Local History Conference dedicated to the 580th anniversary of the congress] (2007) / Avt.-upor. H. Marchuk. Lutsk: PDV «Tverdnyia». 82 s. [in Ukrainian].
14. Nikolaieva N. (2012). Provedennia yevropeiskoho zizdu monarkhiv u Lutsku v sichni 1429 roku. [The European Congress of Monarchs was held in Lutsk in January 1429.] Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriia / Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv: VPTs «Kyivskyi universytet», Vyp. 109. S. 42–45. [in Ukrainian].
15. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vidznachennia 600-richchia z'їzdu monarkhiv derzhav Yevropy u Lutsku» № 4429-IX vid 13 travnia 2025 roku [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On commemorating the 600th anniversary of the Congress of European Monarchs in Lutsk» No. 4429-IX of 13 May 2025]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4429-20#Text> (data zvernennia: 20.07.2025) [in Ukrainian].
16. Pryshliak V. (2024). Lutskyi z'їzd 1429 r. [The Lutsk Congress of 1429]. Istoriia Volyni. Vyd. 2he, zmin. i dop. / nauk. redaktor, kerivnyk avtor. kolektyvu M. M. Kucherepa; avt. kol.: V. A. Bilyk, H. V. Bondarenko, V. I. Bortnikov ta in.; Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Lutsk: Nadstyria. S. 108–113. [in Ukrainian].
17. Prodovzhuemo populiaryzuvaty z'їzd yevropeiskikh monarkhiv u Lutsku 1429 roku. [Continue to promote the congress of European monarchs in Lutsk in 1429]. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/publications/prodovzhuemo-populiaryzuvaty-z-izd-ievropeiskikh-monarkhiv-u-lutsku-1429-roku/> (data zvernennia: 21.07.2025) [in Ukrainian].
18. Sadovnik T., Biriulina O., Baran V. (2005). Yevropeiskyi z'їzd 1429 roku v Lutsku. [The European Congress of 1429 in Lutsk]. Lutsk: MP Zoria. 32 s. [in Ukrainian].
19. Strykovskyi M. (2011). Litopys polskiy, lytovskiy, zhmodskiy i vsiei Rusy [Chronicle of Poland, Lithuania, Samogitia, and All Rus'] / per. z pol. R. Ivasiv, V. Pepa; z lat. I. Kozovyk, R. Paranko; vidp. red. O. Kupchynskiy. Lviv. 1075 s. (Serii «NTSh. Istorychni dzherela», t. 10) [in Ukrainian].
20. Terskyi S. (2006). Luches X–XV st. [Luches, X–XV centuries]. Lviv. 252 s. [in Ukrainian].
21. Tronevych P. (2003). Volyn u sutinkakh ukrainskoi istorii XIV – XVI st. [Volhynia in the twilight of Ukrainian history in the XIV–XVI centuries]. Lutsk. 112 s. [in Ukrainian].
22. Shabala B. (2016). Z'їzd yevropeiskikh monarkhiv u Lutsku ta sprava koronatsii Vitovta v 1429–1430 rr. [The Congress of European Monarchs in Lutsk and the Coronation of Vytautas in 1429–1430]. Litopys Volyni. Chys. 16. S. 104–107. [in Ukrainian].
23. Długosz J. (2009). Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego. Ks. 11, 1413–1430. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 367 s.